

Ks. MARIUSZ CHAMARCZUK SDB

INTEGRACJA MŁODZIEŻY EMIGRACYJNEJ W KOŚCIELE KATOLICKIM W SZWECJI

Współczesne zjawisko migracji ludności, zwłaszcza ludzi młodych, jest dla socjologa i kulturoznawcy ciekawym obszarem prowadzenia badań. W zależności od wyboru metody, zagadnienia, grupy poddanej analizom, czasu zaistnienia wydarzenia, kontekstu kulturowego i cywilizacyjnego badania mogą być bardziej lub mniej wyczerpujące, udane i wiarygodne. Dokonując wyboru tematu niniejszej analizy, kierowano się przeświadczeniem, iż intensywne zjawisko wewnętrznej migracji w ramach Unii Europejskiej domaga się rzetelnych, bieżących opracowań podejmujących próbę opisu zachodzących przemian kulturowo-cywilizacyjnych. Obecnie, osoby i rodziny podejmujące decyzję o zmianie kraju zamieszkania, to w dużej większości ludzie młodzi, poszukujący właściwego dla swych aspiracji oraz oczekiwań miejsca życiowego spełnienia.

Jednym z krajów, do którego w ostatnich latach przybyło wielu emigrantów jest Szwecja – kraj o specyficznym ustroju politycznym¹ i systemie kulturowym², kraj od dawna potocznie nazywany krajem neutralnym³, z tendencjami do coraz większej liberalizacji życia społecznego. Obowiązuje w nim zasada wolności religijnej, więc przybywający migranci, niezależnie od religii i wyznania, mają możliwość praktykowania przyjętych wcześniej norm i zasad moralno-obyczajowych (trzeba jednak zaznaczyć, że w ostatnim czasie praktyka codziennego życia zdaje się raczej temu zaprzeczać). Dotyczy to także imigrantów z krajów tradycyjnie katolickich lub tych, którzy poprzez własny świadomy wybór żyją zasadami katolicyzmu.

¹ Por. Ch.R. Svensson, *Spokojnie to tylko Szwecja, Przewodnik po różnicach kulturowych*, tłum. T. Krzyżanowski, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2007, s. 25-27.

² Por. *Samhällsguiden, En handbok i offentlig service*, WS Bookwell, Visby 2009, s. 405-419.

³ Por. J. Kubitsky, *Szwecja od środka*, Państwowy Instytut Wydawniczy PWN, Warszawa 1987.

W Szwecji, kraju, którego zręby państwowości utworzono na fundamencie struktury kościelnej w dobie przemian reformacyjnych w XVI wieku⁴, mimo prześladowań i zakazów w czasach kontrreformacji oraz Oświecenia⁵, katolicy przetrwali w swej postawie lojalności wobec Watykanu aż do odstąpienia od restrykcyjnej polityki wobec katolicyzmu po II wojnie światowej⁶. Kościół katolicki jako struktura i katolicy jako konkretne osoby i wspólnoty, analizując minione, trudne czasy, dzisiaj mozolną, a w efekcie skuteczną, choć nadal nie pozbawioną wielu trudności, pracą, wypełniają w dalszym ciągu misję wierności. Stało się to możliwe w dużej mierze dzięki przybywcom z zewnątrz, imigrantom, będącym zwłaszcza od połowy XX wieku intensyfikującym i ożywiającym nurtem obecności nowych wyznawców Kościoła katolickiego w Szwecji. Należy jednak zauważyć, że młodzi imigranci, posiadając różne poziomy świadomości, wolniej lub szybciej, z wewnętrznej potrzeby lub sytuacyjnej konieczności, identyfikują się z szeroko rozumianą kulturą w nowym kraju osiedlenia⁷.

Niniejsze opracowanie jest próbą analizy podejścia do problemu z przeciwnego bieguną, tzn. od strony reakcji Kościoła katolickiego na to zjawisko. Jest zatem próbą odpowiedzi na pytanie: jakie wysiłki podejmuje Kościół katolicki w Szwecji, aby integrować, jednoczyć, łączyć, scalać w jedną społeczność kulturową i wspólnotę religijną młodych emigrantów z różnych krajów oraz tworzyć tym samym dla nich przyjazne środowisko życia i rozwoju?

1. HISTORIA POWSTANIA STRUKTURY DUSZPASTERSTWA MŁODZIEŻY EMIGRACYJNEJ W KOŚCIELE KATOLICKIM W SZWECJI

Kościół katolicki w Szwecji, pozostając przez długi czas w sytuacji izolacji, skrepowania, osaczenia i prześladowania⁸ dojrzał do świadomości potrzeby otwarcia się na wielką potencję drzemącą w społecznościach imigrantów z krajów katolickich. W zasadzie nie podlega dyskusji fakt, iż od momentu wzrostu liczby imigrantów-katolików wszystkie struktury kościelne Kościoła katolickiego

⁴ Por. M. Nyman, *Förlorarnas historia – Katolskt liv i Sverige från Gustav Vasa till drottning Kristina*, „Veritas Förlag” II uplagan Malmö 2002, s. 72-77.

⁵ Por. tamże, s. 229-271.

⁶ Por. M. Nyman, *Stiftets 50 år*, w: *Stockolms Katolska Stifts 50 år*, red. H. Hellström, „Veritas Förlag” – Värnamo 2003, s. 11-17, por. także Y.K. Sjöblom, *Ett stift växer fram*, w: tamże s. 19-27.

⁷ Por. *Kregi integracji i rodzaje tożsamości – Polska, Europa, Świat*, red. W. Wesółowski, J. Włodarek, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa 2005, s. 113.

⁸ Por. B. Lindquist, *En svår ny början 1783-1833*, w: *Bygga Kyrka – Katolska kyrkan i Sverige 1783-1983, En historisk återblick*, red. A. Åberg, B. Lindquist, L. Cavallin, Katolska Bokförlaget – Uppsala 1983, s. 9-21.

w Szwecji zaczęły funkcjonować w nowy sposób⁹. Tak też stało się z sektorem, któremu powierzono duchową opiekę nad dziećmi i młodzieżą. Organizacja istniejąca od 1934 roku¹⁰, skupiająca przede wszystkim młodych katolików pochodzenia szwedzkiego, o nazwie: *Sveriges Katolska Ungdomsförbund (SKU)*, będąca organem ówczesnej administratury apostolskiej, a następnie diecezji sztokholmskiej¹¹, utworzona do pracy duszpastersko-socjalnej z młodzieżą, stanęła przed nowymi wyzwaniami i możliwościami¹². W czasach przed rozpoczęciem II wojny światowej, czyli w okresie między 1934 a 1939 rokiem, grupa prowadząca¹³ kładła główny nacisk na uformowanie się w związek młodzieżowy ze stałą siedzibą w Sztokholmie, z własnym zarządem, formalną rejestracją w rejestrze państwowym, gromadzeniem finansów na działalność, znalezieniem i wynajęciem odpowiedniego lokalu (w czym uzyskała pomoc od Hermana Burczyka SDB, który w siedzibie salezjańskiego oratorium wydzielił miejsce dla tej organizacji). Pod koniec lat 40-tych XX wieku biuro SKU przeniesiono do najstarszej parafii katolickiej w Szwecji prowadzonej przez jezuitów, parafii św. Eugenii w Sztokholmie¹⁴. O nadziei pokładanej w SKU świadczy telegram przesłany do zarządu rodzącego się dykasterium w 1935 roku przez Kard. Giovanniego Pacelli¹⁵ (późniejszego papieża Piusa XII).

Po rejestracji i ukształtowaniu zarządu rozpoczęto ciężką pracę wychodzenia na zewnątrz i tworzenia krajowej struktury w oparciu o istniejące już w Szwecji parafie katolickie. Nawiązywano kontakty z proboszczami i młodymi aktywnymi pomocnikami, co zaowocowało dużym zainteresowaniem współpracą. Przyjmowano na łono organizacji także inne, powstałe wcześniej lub dopiero rodzące się związki dziecięce i młodzieżowe. Równocześnie organizowano pierwsze „Szkoly Liderów” oraz zapraszano duchownych z wykładami o tematyce historycznej i kościelnej¹⁶. SKU stawało się organizacją o zasięgu krajowym. W 1939 roku miała w Szwecji miejsce mobilizacja wojskowa i w związku z tym większość młodzień-

⁹ Por. Y.K. Sjöblom, *De nationella missionerna*, w: *Stockholms Katolska Stift 50 år*, dz. cyt., s. 67-72.

¹⁰ Por. C. Ekelöf, *SUK 1934-1984 historik – 3:e maj 1934*, w: *50 års med SUK*, red. B. Saers-Lynn, Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker, Stockholm 1984, s. 6.

¹¹ Diecezja Sztokholmska została utworzona 29 czerwca 1953 roku na mocy bulli papieskiej *Profecit in Suecia*, por. *Stockholm Katolska Stift 50 år*, dz. cyt., s. 24-25.

¹² Por. C. Ekelöf, *SUK 1934-1984 historik – Pamping med fanor och procesioner!*, w: *50 års med SUK*, dz. cyt., s. 6.

¹³ Pierwsi pomysłodawcy założenia centralnej organizacji młodzieżowej SKU.

¹⁴ Por. J.E. Müller, *Våra församlingar*, w: *Katolska kyrkan i Sverige*, red. J.S. Granlund, ”Förlagsaktiebolaget Religion & Kultur” – Göteborg, Halmstad 1953, s. 317.

¹⁵ Cardinal Pacelli, *Telegram till pater Vernoy*, Gothenburg 1935, w: *50 år med SUK*, dz. cyt., s. 15.

¹⁶ Por. C. Ekelöf, *Nordiskt sammarbete*, w: *SUK 1934-1984 historik*, dz. cyt., s. 7.

ców zaangażowanych w działalność została powołana do armii szwedzkiej. Skutkiem tego było mocne osłabienie SKU. W 1941 roku przydzielono do pracy duszpastersko-socjalnej wśród młodzieży katolickiej w Bertranda Fensa OP, co w trudnym, wojennym okresie umocniło, scaliło i duchowo pogłębiło organizację¹⁷ – chociaż trudno mówić o prężnej działalności w tym okresie. Słowa wsparcia w tym czasie, w odpowiedzi na list młodzieży katolickiej ze Szwecji, przesłał ówczesny papież Pius XII¹⁸, na adres walnego spotkania SKU w 1943 r. w Uppsali.

Sytuacja zmieniła się wraz z zakończeniem II wojny światowej. Nowy entuzjazm i zapał udzielający się powszechnie w tamtym czasie wpłynął na nowe pomysły i rozmach propozycji w ofercie docierania SKU do młodych szwedzkich katolików. Dzięki jej inspiracji, w różnych ośrodkach, gdzie prowadzono duszpasterstwo katolickie, powstawały związki młodzieżowe, gdyż posiadanie formalnego umocowania zapewniało im otrzymywanie państwowych dotacji na prowadzoną działalność. Ze strony kościelnej dbano, aby powstające związki włączać także w strukturę krajową, centralną. Dobrą metodą na scalanie organizacji lokalnych w ramach SKU były wysyłane do związków tzw. *ledarbrevet* (listy informacyjne do liderów związków, tłum. własne MCh) oraz przeprowadzanie *nordiska ledarskolor*¹⁹ (szkół liderów krajów nordyckich, tłum. MCh). Zbiegło się to z akcją Czerwonego Krzyża polegającą na sprowadzaniu do Szwecji na rekonwalescencję więźniów obozów koncentracyjnych²⁰, a ponieważ byli to często więźniowie młodzi, SKU stanęło przed realnymi, nowymi wyzwaniem – nowe czasy wymagały nowych inicjatyw.

W 1949 roku SKU przemianowano decyzją władz związku na *Sveriges Unga Katoliker (SUK)*, co – wg relacji dawnych działaczy związku – było bardziej zgodne z ówczesnymi trendami obowiązującym w administracji szwedzkiej. Organizacja otrzymała wówczas nowego duszpasterza w osobie Paula Schmidta SJ. Biorąc pod uwagę nową, powojenną sytuację w społeczności katolickiej, spowodowaną dużą falą imigracyjną, w 1954 roku podjęto inicjatywę pomocną w dotarciu do niej – rozpoczęto wydawanie kwartalnika pt. „S:t Mikael” redagowanego na elementarnym poziomie języka szwedzkiego. Po pierwszym roku pracy wydawniczej okazało się, że periodyk zdobył ok. 700 stałych prenumeratorów²¹.

W związku z rosnącą aktywnością związków lokalnych oraz umacniających się struktur regionalnych i misyjnych, doszło do poważnych tendencji decentralistycznych, gdyż związki z południowej Szwecji miały mniejszy wpływ na po-

¹⁷ Por. C. Ekelöf, *En ungdomspräst*, w: tamże, s. 7.

¹⁸ Cardinal Maglione, *Till Riksmötet i Uppsala 1935*, Hemmet och Helgedommen 1(1943)6, s. 12.

¹⁹ Por. C. Ekelöf, *Nordiskt samarbete*, dz. cyt., s. 7.

²⁰ Por. A. Nills Ugglå, *Polacy w Szwecji w latach II wojny światowej*, Gdańsk 1996, s. 188-196.

²¹ Por. C. Ekelöf, *Stark invandring och en stor succé*, w: *SUK 1934-1984 historik*, dz. cyt., s. 7.

dział finansów centralnych, wobec dominacji prężnego związku *Juventus* prowadzonego przez jezuitów w Sztokholmie²². Stanowcza postawa młodych katolików z południowej Szwecji, zwłaszcza wywodzących się z grup imigrantów, doprowadziła do tego, że uzyskały one lepsze umocowanie, dzięki czemu zażegnano groźbę podziału i uchroniono związek przed strukturalnym rozbiem na dwie organizacje: środkowo-północną oraz południową²³. Sytuacja ta była jednak sygnałem dla młodzieży autochtonicznej, że młodzi imigranci, angażując się w działalność związku, chcą być traktowani na równi z młodzieżą miejscową.

W 1967 roku mianowano nowego duszpasterza młodzieży w SUK – Marcela Taverne OFM, który zmodernizował wydawanie kwartalnika pt. „S:t Mikael”, którego nazwę z czasem zmieniono na „SUCk”. Wprowadzono wówczas także zmiany organizacyjne dotyczące zasad przynależności do związku. Dotychczas było to możliwe tylko poprzez przynależność do stowarzyszeń lokalnych, natomiast od 1968 roku można było dokonać zgłoszenia przynależności bezpośrednio w centrali SUK. W celu rozpowszechnienia tej informacji przeprowadzono szeroką kampanię w całej Szwecji, reklamującą zasadę, że każdy katolik między 0 a 28 rokiem życia powinien być członkiem organizacji młodzieżowej SUK, niezależnie od miejsca zamieszkania. Sukcesem tego pomysłu było to, że dzięki uporządkowaniu dokumentacji związku, a także za sprawą dobrej organizacji i profesjonalnie przygotowanej strony formalnej wniosku, po raz pierwszy otrzymano od administracji rządowej dofinansowanie (tzw. *tröskelbidrag*) w wysokości 10.000 kr²⁴. Sukces ten otworzył nowe możliwości finansowego wspierania mniejszych, lokalnych organizacji. W tym czasie też zaczęto korzystać z pomocy niemieckich fundacji, zwłaszcza *Ansgarswerk* i *Bonifatiuswerk*. Dzięki niej zatrudniono osoby zajmujące się wyłącznie administracją związku, co z kolei zaowocowało w 1972 roku rejestracją SUK w *Sveriges Kristna Ungdomsråd*²⁵, a w 1974 roku państwo szwedzkie po raz pierwszy przyznało centralnej organizacji młodzieżowej Kościoła katolickiego pełny wymiar dofinansowania na działalność statutową w wysokości 150.000 kr rocznie²⁶.

Kolejne lata działalności przebiegały pod hasłem doskonalenia struktury organizacyjnej polegającego na stałym zatrudnieniu sekretarza związku i jego przewodniczącego, na systematycznych objazdach i spotkaniach z przedstawicielami związków lokalnych, na uporządkowaniu rejestru członków. Pozwoliło to stwierdzić, że w 1977 roku SUK posiadało 30 lokalnych związków i stowarzyszeń członkowskich, w których było zarejestrowanych 3.846 dzieci i młodzieży różnych

²² Por. J.E. Müller, *Våra församlingar*, w: *Katolska kyrkan i Sverige*, dz. cyt., s. 317.

²³ Por. C. Ekelöf, *Splitrting*, w: *SUK 1934-1984 historik*, dz. cyt., s. 7.

²⁴ Por. C. Ekelöf, *Varje katolik mellan 0-28 år kunde bli medlem*, w: tamże, s. 8.

²⁵ Ogólnoszwedzka Rada Młodych Chrześcijan (tłum. MCh).

²⁶ Por. C. Ekelöf, *Statligt erkänd*, w: *SUK 1934-1984 historik*, dz. cyt., s. 8.

narodowości²⁷. Lata 80-te XX wieku zaowocowały m.in. propozycją zreformowania struktury, poprzez stworzenie regionów w ramach istniejących już dekanatów, w celu usprawnienia wzajemnych kontaktów, prowadzenia działalności i spraw formalnych. Granice regionów w niektórych miejscach nie pokrywały się z planowanymi terytoriami, gdyż współpraca poszczególnych organizacji oraz ich lokalne powiązania były sprawniejsze i silniejsze niż proponowane. Ostatecznie utworzono 4, a następnie 6 regionów, których nazwy zmieniały się na przestrzeni lat. Obecnie przedstawiają się one następująco: *De Unga Norrländska Katoliker* – DUNK²⁸, *Mellansverige Juvenaliska Unga Katoliker* – MJUK²⁹, *Stockholms Läns Unga Katoliker* – SLUK³⁰, *Katolska Eminent Samarbetet i Öst* – KESÖ³¹, *Sveriges Unga Katoliker i Väst*³², *Sveriges Unga Katolikers Sydregion*³³ – SUK's-S³⁴.

Dokonanie regionalizacji wprowadziło dużo administracyjnej autonomii w działalność związku jako całości oraz poszczególnych zarządów i było uzasadnione m.in. ułatwieniem pozyskiwania środków na prowadzoną działalność oraz współpracę z lokalnymi władzami oraz organizacjami tzw. ideowymi lub hobby-stycznymi – bardzo popularnymi w Szwecji. W latach 90-tych wprowadzono jeszcze dodatkowo do struktury tzw. dystrykty na terenie dużych miast, takich jak Malmö, Göteborg i Stockholm oraz 4 grupy autonomicznych duszpasterstw tzw. narodowych³⁵. Cel był typowo organizacyjny, ale uczyniono to także, aby spełnić prośby innych, najbardziej aktywnych grup imigrantów: Chorwatów, grup hiszpańskojęzycznych i latynoamerykańskich, Polaków³⁶ oraz katolików z Bliskiego Wschodu³⁷.

Ciekawie przedstawia się statystyka z tego okresu zawarta w sprawozdaniu z działalności za 1996 rok, w której zaprezentowano następujące dane: przynależność do SUK: 70 organizacji; aktualnie zarejestrowanych członków: 6.019,

²⁷ Por. C. Ekelöf, *Ordning på medlemsregister*, w: tamże, s. 9.

²⁸ Młodzi Katolicy Północnej Szwecji (tłum. MCh).

²⁹ Młodzi Katolicy Środkowej Szwecji (tłum. MCh).

³⁰ Młodzi Katolicy Województwa Sztokholmskiego (tłum. MCh).

³¹ Wybitnie Katolicka Współpraca Młodzieży Katolickiej na Wschodzie (tłum. MCh).

³² Szwedzcy Młodzi Katolicy za Zachodzie (tłum. MCh).

³³ Szwedzcy Młodzi Katolicy w regionie południowym Skåne (tłum. MCh).

³⁴ Informacje uzyskane z oficjalnej witryny internetowej związku Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker w dniu 15.08.2010, pod adresem: <<http://www.suk.se>>.

³⁵ Tzw. *Nationella missioner*, por. *Språkliga själasörjare och missioner*, w: *Matrikel 2010 - Stockholms Katolska Stifts*, red. E. Kazincy, Stockholm 2010, s. 76-81.

³⁶ Por. M. Chamarczuk, *Celowość i zasadność istnienia duszpasterstw narodowych*, referat na Walne Zebranie związku SUK w 2004 r., mps, Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD) - Sztokholm, T. – SUK.

³⁷ Por. K. Elworth, *Guld rökelse myrra – de orientaliska katolikerna i Sverige*, Veritas Förlag Stockholm 2009.

w tym 5.036 między 7 a 25 rokiem życia; między 7 a 15: 4.145 (2.224 dziewczęta); między 16 a 19: 564 (303 dziewczęta); między 20 a 24: 280 (149 dziewcząt); w wieku 25 lat: 47 (21 dziewcząt)³⁸. Widać, że w podliczeniach nie wykazano liczbowych danych osób różnych narodowości, co może być sygnałem, że temat ten celowo pomijano, starając się skupiać uwagę na statystyce ogólnej.

Z pewnością można stwierdzić, że obecnie, po wielu latach prowadzonej działalności administracyjno-socjalno-duszpasterskiej³⁹, ogólnoszwedzki związek młodzieżowy w łonie Kościoła katolickiego *Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker* –SUK zebrał wiele doświadczeń i wypracował formy strukturalne odpowiadające potrzebom i wymogom dostosowanym do potrzeb Kościoła na terenie Szwecji. Obecny obraz strukturalny organizacji nie różni się zbyt od modelu przyjętego w latach 90-tych XX wieku, a niewielkie zmiany wprowadza każdorazowy zarząd centralny na bieżąco⁴⁰ jako odpowiedź na zapotrzebowanie młodzieży. Na zebraniu walnym w dniach 20-22.03.2010 w Marielund⁴¹ (położonym niedaleko Sztokholmu), podsumowującym i zamykającym stan działalności w 2009 roku, sytuacja SUK od strony formalnej przedstawiała się następująco: związek skupiał 59 organizacji w 6 regionach i 3 grupach narodowo-kulturowych. Stałych członków, na których związek otrzymuje dofinansowanie z *Ungdomsstyrelse* (organizacja

³⁸ Por. SUK Arkiv: SUK verksamhetsberättelse 1996, *Statistik över SUKs verksamma lokala-avdelningar 95/96*, s. 21-24.

³⁹ Odpowiedzialnymi i wspierającymi duszpasterstwo związku SUK, byli: f. Bernt D. Assarson (1934-1936), Herman Burczyk SDB (1934-1950), Bertrand Fens OP (1941-1949), Paul Schmidt SJ (1950-1967), Marcel Taverne OFM (1967-77), f. Göran Degen (1977-1987), f. Bertil Roslund (1941-1980), f. Krystian Hylak (1992-1997), Zdzisław Lepper SDB – dla młodzieży polonijnej (1994-2002), Patrick Dominik Linck OP (duszpasterz SUK 's-S w regionie Skåne do 1999 r.), f. Tobias Unnerstal (1999-2002), f. Conny Årlind (2002-06), Mariusz Chamarczuk SDB (2002-07/50%; 2002-10/50% – dla młodzieży polonijnej PUKIS), Johan Lindén OP (2006-2008), f. Morgan Elworth (2010-), Paweł Drażyk SDB – dla młodzieży polonijnej PUKIS (2010-). Współpracowali także: Fredrik Emmanelson OMI, Józef Mainka OFM, f. Zbigniew Gołębiwski, Rafael Zarzycki OFM, Rafael Schmidt OFM, f. Leszek Piotrkowicz.

⁴⁰ Przewodniczącymi zarządu związku SUK w Szwecji byli: Nils Nilzén (1934-36), Frans Hausl (1936-37), Gerhard Bungerfelt (1937-39), Anna Hamrén (1939-40), Arne Rask (1940-42), Arne Getzman (1942-46), Gerhard Bungerfelt (1946-52), Per Holström (1952-55), Johanna Schwartz (1955-57), Wolfgang Kurtz (1957-61), Hans Nyman (1961-63), Hans Obermüller 1963-67), Jozef Saers (1967-69), Hans Saers (1969-73), Margareta Joshwiak (1973-74), Martin Johansson (1974-78), Michale Lynn (1978-81), Per Thorell (1981-84), Johan Gärde (1984-87), Jan Sundström (1994-98), Anna Hallonsten-Urniaż (1998-2001), Angelika Bielinski (2001-03), Saskia Offermans (2003-05), Ronny Elia (2005-07), Rebecka Offermans (2007-08), Sara Lann (2008-10), Alex Kegel (2010-). SUK Arkiv – Stockholm, *Ordförändeparad i SUK genom tiderna*, a także: Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD) – Sztokholm, Pärn – SUK, T. I.

⁴¹ Ośrodek rekolekcyjno-integracyjny diecezji sztokholmskiej przekazany w 1905 r. jako dawrowizna Kościołowi katolickiemu w Szwecji przez hrabinę Marię Klinckowström de Labensky (1832-1907), córkę niemieckiego dyplomaty polskiego pochodzenia. Por. *Stiftsgårdar*, w: *Matrikel 2010*, dz. cyt, s. 24; Por. także Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD) - Sztokholm, t. *Materiały historyczne* - II.

rządowa rozdzielająca subwencje na działalność statutową organizacjom o zasięgu krajowym), zarejestrowano 2.200 osób, a wszystkich członków ustalono na ok. 4.000 osób. Roczny budżet wynosił 2,5 mln koron szwedzkich (260 tys. euro)⁴². Związek wydaje i kolportuje systematycznie, 4 razy do roku, czasopismo skierowane do młodzieży pt. „Sucken” oraz czasopismo dla dzieci pt. „Sucketen”. Ich głównym zadaniem i celem jest podtrzymywanie oraz rozwijanie młodzieży w wierze poprzez różnego rodzaju inicjatywy jednoczące i skupiające młodzież katoliczką różnego pochodzenia, we wspólnocie Kościoła katolickiego w Szwecji⁴³.

2. INICJATYWY INTEGROWANIA MŁODZIEŻY WEWNĄTRZ WSPÓLNOTY KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W SZWECJI

Pojawiające się coraz częściej w naszej rzeczywistości zjawisko migracji ludzi młodych skutkuje pojawianiem się nowych interakcji wynikających z faktu zachodzących relacji w ich nowym miejscu przebywania. W odniesieniu do młodzieży z kręgu społeczności katolickiej wiąże się to z wzajemnym i obopólnym nakładaniem się na siebie różnych wzorców, modeli, tradycji, sposobów uzewnętrznienia przeżyć religijnych. Zjawisko potęguje się proporcjonalnie do wzrostu liczby krajów pochodzenia – gdy młodzi przedstawiciele takiej społeczności nie pochodzą z dwóch lub trzech krajów lub regionów, ale z ok. 70, jak to jest w przypadku Szwecji. Warto więc w takiej sytuacji prześledzić, jakimi metodami posługuje się Kościół katolicki w tym kraju, aby łączyć młodych imigrantów w jedną społeczność wyznawców i budować trudną jedność w bogatej różnorodności⁴⁴.

Jednym z pierwszych sposobów doprowadzenia do tego, aby tak się działo, zaistniałym bardzo spontanicznie i żywiołowo, były w przeszłości i są obecnie pielgrzymki do relikwii św. Brygidy w Vadstena⁴⁵. Spotkania te od początku funkcjonowania organizacji SUK zajmowały znaczące miejsce. Odbywają się także obecnie co dwa lata⁴⁶. Nie są to jednak tylko tradycyjne pielgrzymki, ale duże zjazdy mające na celu umożliwienie spotkania młodym katolikom różnego pochodzenia z całej Szwecji. Głównym celem jest jednoczenie się na wspólnej modlitwie zwłaszcza na Eucharystii i adoracji Najświętszego Sakramentu, wysłuchanie katechezy wygłaszanej od 1998 roku każdorazowo przez biskupa⁴⁷, wymiana

⁴² Por. *Årsmöte protokoll för 2009*, Sveriges Unga Katoliker - Stockholm, Arkivet, Pärm: *Årsmötet/2009*.

⁴³ Por. *SUK mål och vision*, Pärm: *Framtidskongressen*, mps, SUK Arkiv – Stockholm.

⁴⁴ Por. A. Arborelius, *Enhet i mångfald*, Herdabrev under jubileumsåret, Stockholm-Malmö 2004, s. 6.

⁴⁵ Legendarne miasto w Szwecji, położone w regionie Östergötland, związane z postacią św. Brygidy Szwedzkiej (1303-1373). Centralne miejsce pielgrzymek katolików szwedzkich.

⁴⁶ Por. *Stiftsungsdomsdagar* (SUD), SUK Arkiv – Stockholm.

⁴⁷ W 1998 roku ordynariuszem diecezji sztokholmskiej został karmelita Anders Arborelius OCD, który ożywił zainteresowanie sprawami młodych katolików w diecezji oraz położył nacisk na

doświadczeń w grupach dyskusyjnych, tzw. *workshops*, zapoznanie się z różnymi formami działalności organizacyjnej, ruchami katolickimi, formami życia apostołskiego i zakonnego, promocja i zakup lektury oraz nowości na rynku wydawniczym i medialnym.

Rozwijająca się działalność wymuszała konieczność posiadania własnego pisma o tematyce młodzieżowej, które docierałoby do miejsc zorganizowanej aktywności lub bezpośrednio do osób prywatnych. Na początku były to okazyjne listy informujące o propozycjach SUK w różnych miejscach, o ważnych świątach i uroczystościach. Zamieszczano w nich odpowiedzi na najważniejsze pytania, urywki z nauczania papieży i formuły katechizmowe. Inicjatywa ta przerodziła się w 1954 roku w wydawanie wspomnianego już wcześniej pisma dla młodzieży zrzeszonej w SUK, pt. „S:t Mikael”. W 1967 roku tytuł zmieniono na „SUCk”, a w roku 1995 z kolei nadano mu tytuł „Sucken” i zmodernizowano, kładąc duży nacisk na szatę graficzną, poziom tekstów i jakość wydawniczą⁴⁸. Obecnie jest on wydawany cztery razy w ciągu roku i przyjął rolę autentycznej przestrzeni dzielenia się swoimi życiowymi sprawami i problemami przez młodych imigrantów. Pomyślano także o najmłodszych, do których skierowano kwartalnik pt. „Sucketen”, redagowany prostym, przystępnym językiem⁴⁹.

Podczas analizy materiałów archiwalnych związku SUK, często nasuwa się wniosek, że młodzi działacze od początku starali się kłaść nacisk na profesjonalne przygotowywanie się do prowadzenia działalności i przewidywali, że trzeba tworzyć kadry, które w przyszłości będą mogły kontynuować rozpoczęte dzieło. W tym celu, od 1940 roku, przez wiele lat organizowano *Nordiska Ledarskolor*⁵⁰. W przyszłości przerodziły się one w *Nordisk Katolsk Ungdomsrådet*⁵¹, organizację, która stała się miejscem spotkań i wymiany doświadczeń młodzieży zaangażowanej w działalność struktur duszpasterstwa młodzieżowego w Kościele katolickim w całej Skandynawii. Pierwotna forma kształcenia i przygotowywania liderów związków, stowarzyszeń i organizacji funkcjonuje do dzisiaj w postaci tzw. szkół liderów, przeprowadzanych przez przygotowanych do tego instruktorów i konsultantów⁵².

duszpasterstwo młodzieżowe, osobiście angażując się w różnego rodzaju akcje i propozycje młodych ludzi. Spotkania młodzieży katolickiej w Vadstena są wg niego jedną z najważniejszych okoliczności pomocnych w jednoczeniu i integrowaniu młodzieży z różnych krajów we wspólnocie Kościoła katolickiego.

⁴⁸ Por. B. Roslund, *Några minnen från katolskt ungdomsarbete under gångna år*, mps w j. szwedzkim z okazji 75-lecia Riksförbundet Sveriges Unga Katoliker, Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD), T. SUK / Roslund.

⁴⁹ Por. SUK Arkivet – Stockholm, *T-Tidningar*.

⁵⁰ Nordyckie Szkoły Liderów (tłum. MCh), por. C. Ekelöf, *Nordiskt samarbete*, dz. cyt., s. 7, pkt. 2.

⁵¹ Rada Katolickich Związków Młodzieżowych Krajów Nordyckich (tłum. MCh).

⁵² Są to osoby zatrudnione przez związek SUK w roli tzw. Ungdomskonsulent.

W odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie integracji, spowodowane coraz większą izolacją grup młodzieży hiszpańskojęzycznej i latynoamerykańskiej, rozpoczęto w 1984 roku organizowanie weekendowych, wyjazdowych spotkań o nazwie *Multi Kulti Lager*. Celem takich zjazdów było dostrzeżenie odmienności kulturowej poszczególnych grup, wzajemne poznawanie, zżywanie się, nawiązywanie znajomości i przyjaźni, aby dobre relacje przenosić na zgodne i właściwe rozumienie wspólnych spraw. Podczas takich spotkań uczono się także szacunku dla innych ceremonii, tradycji, różnych przejawów pobożności i ekspresji wiary oraz kultury.

Specyfiką działalności związku SUK jest także to, iż odczytując znaki czasu potrafi wyczuć potrzeby młodzieży. Pozytywnie odpowiadając na pomysł jednego ze związków, w 1966 roku rozpoczęto organizowanie tzw. *KULVeckan*⁵³, będącego formą tygodniowych wyjazdów z dokładnie zorganizowanym czasem, tematem wyjazdowym. Angażowały one każdego członka w jakiś zakres przygotowań i podczas trwania akcji. Forma takiej aktywności trwała do lat 90-tych.

Przestrzeń działalności związku SUK jest miejscem, w którym katolicy muszą się odnaleźć wśród wielu innych wyznań chrześcijańskich. Jedną z form jednoczenia młodych imigrantów z przedstawicielami innych grup młodych chrześcijan jest wspomniana już wcześniej doroczna pielgrzymka ekumeniczna do relikwii św. Brygidy w Vadstena, która po raz pierwszy odbyła się w 1968 roku⁵⁴. Ożywiła ona dialog ekumeniczny nie na poziomie dyskusji teologicznych, ale poprzez wspólną modlitwę przez wstawiennictwo tej, z której każdy Szwed jest bardzo dumny – św. Brygidy⁵⁵. Forma rekolekcji w drodze nawiązuje także do szczególnej metody i propozycji jednoczenia młodych imigrantów w łonie Kościoła katolickiego – może najważniejszej i najbardziej skutecznej – jaką są wspólnie przeżywane rekolekcje. Cieszą się one dużym powodzeniem u osób poważnie traktujących swoją wiarę i systematycznie pogłębiających życie duchowe, a każdorazowe staranne dobieranie osobistości głoszących nauki i konferencje zapewnia prowadzenie kierownictwa duchowego przez doświadczonych duchownych⁵⁶.

Nie mniej ważną metodą i propozycją ze względu na wiek odbiorców działalności SUK są wspólne wyjazdy noworoczne, kursy i obozy taneczne, turnieje sportowe w poszczególnych regionach⁵⁷ (zwłaszcza, ciesząc się wielkim powodzeniem od 2006 roku halowy turniej piłki nożnej tzw. *Sportturnering* w Örebro, gromadzący do 600 uczestników różnych narodowości⁵⁸). Osobnym wielkim te-

⁵³ Katolsk Ungdoms Lager (tłum. MCh).

⁵⁴ Por. C. Ekelöf, *Varje katolik*, w: *SUK 1934-1984 historik*, dz. cyt., s. 8, pkt. 2.

⁵⁵ Por. J. Iwaszkiewicz, *Macierzyński patronat dla Europy – rzecz o św. Brygidzie Szwedzkiej*, Wyd. „Apostolicum”, Ząbki 2003, s. 94.

⁵⁶ Por. Verksamhetsberättelse från 1995-2010, Titel: *Reträtter*.

⁵⁷ Por. Verksamhetsberättelse från 2000-2010, Titel: *Läger, sportturneringar*.

⁵⁸ Por. A. Nilsson, *Unga katoliker vann klart över den almäna sekulariseringen*, Dagen – Ekumeniskt tidning i Sverige, 2008.04.22, s. 2.

matem są różnego rodzaju projekty angażujące młodzież w przeróżnych kategoriach zainteresowań, od sportowych, krajoznawczych, aż po pomoc niesioną krajom zagrożonym, zacofanym, współpracę z organizacjami charytatywnymi, takimi jak Caritas⁵⁹, Armia Zbawienia i Czerwony Krzyż. Dużą popularnością cieszą się także od 2002 roku projekty o nazwie *dubbel utsatthet*⁶⁰ skierowane do tych, którzy są zainteresowani niesieniem pomocy osobom niepełnosprawnym. Pomocny w angażowaniu oraz skupianiu wokół idei jednoczenia i poszukiwania tego, co łączy, jest projekt integracyjny, wprowadzony w działalność SUK w 2008 roku, mający na celu nawiązanie lepszych kontaktów między istniejącymi w związku mocno niezależnymi tzw. grupami narodowymi latynoamerykanów⁶¹, Polaków⁶², Erytreńczyków⁶³ oraz Chorwatów⁶⁴. Na tej bazie trwa poszukiwanie nowych, wychodzących na przeciw oczekiwaniom i możliwościom, sposobów i metod łączenia tych grup w najbardziej newralgicznych punktach, a także wysiłek oraz ciężar łagodzenia antagonizmów.

Szczytem oraz właściwym podsumowaniem działalności jednoczącej młodych imigrantów przez SUK są wspólnie przygotowywane, poprzez okres wymaganej przez głównych organizatorów formacji, wyjazdy na Światowe Dni Młodzieży z Ojcem świętym. Dzięki tym wyjazdom, przeżywanym w klimacie duchowego i przyjaznego wzrastania, młody, wielonarodowy i wielokulturowy Kościół katolicki w Szwecji nabiera nowej energii i entuzjazmu, a młodzi ludzie coraz bardziej dojrzewają do świadomości, że właśnie w tym miejscu mogą wiele zrobić dla tworzenia jednej społeczności z mozaiki kultur i narodowości w duchu wiary.

ZAKOŃCZENIE

Zjawisko migracji zawsze pociągało za sobą różnorakie konsekwencje. W obszarze zainteresowania tym zjawiskiem i troski Kościoła katolickiego istnieje duża wrażliwość i zrozumienie. Istniejące tendencje oraz okoliczności sprzyjające izolacji migrantów, a także marginalizowania ich obecności, powinny być, zgodnie z nauczaniem Kościoła, przewyżczone tak, aby każdy, zwłaszcza młody imigrant, odnalazł w nowej społeczności, w nowym kraju i kulturze swoje własne miejsce oraz mógł realizować swoje życiowe plany. Kościół katolicki w Szwecji,

⁵⁹ Por. *Caritas Sverige*, Verksamhetsberättelse 1999, s. 32; *Caritas*, Verksamhetsberättelse 2002, s. 17; *Caritas*, Verksamhetsberättelse 2004, s. 19; C. Fredestad, *Caritativa Utskottet*, Verksamhetsberättelse 2005, s. 5; C. Fredestad, *Caritas*, Verksamhetsberättelse 2005, s. 3; N. Dao, *Caritativa Utskottet*, Verksamhetsberättelse 2006, s. 7.

⁶⁰ Wrażliwość do kwadratu lub podwójna wrażliwość (tłum. MCh). Por. A. Bieliński, *Dubbel Utsatthet*, Verksamhetsberättelse 2002, s. 16.

⁶¹ Latynoamerikanska Unga Katoliker i Sverige – LUKIS.

⁶² Polska Unga Katoliker i Sverige – PUKIS.

⁶³ Geez Rite – GR.

⁶⁴ Sveriges Kroatiska Katoliker – SKK.

poprzez bardzo wiele inicjatyw i propozycji skierowanych do młodych emigrantów, próbuje, z różnym skutkiem, tworzyć właściwy klimat dla ich integracji, przewidując, że jest to właściwa droga budowania nowej społeczności katolickiej w postmodernistycznym społeczeństwie.

INTEGRATION OF YOUTH IMMIGRANTS IN THE CATHOLIC CHURCH IN SWEDEN

Summary

The migration phenomenon always entails various consequences. There is a large sensitivity and understanding of this phenomenon within the interest and care of the Catholic Church. The current external and internal tendencies creating circumstances leading to isolation of migrants and marginalizing their presence, should be, in accordance with the teaching of the Church, overcome so that everyone, especially the young immigrants, could come to terms with his new environment, new country and culture, so that he will be able to realize his life plans and devote his time to those who constitute his new social network within the Christian community. The Catholic Church in Sweden, among its many initiatives and suggestions, tries, with different effects, to create a suitable climate for young immigrants' integration anticipating it being the right way of building a Catholic community in a society indoctrinated by environments hostile to culture, history and catholic tradition and of the Catholic Church.

The following article is an attempt to present the initiatives of the Catholic Church in Sweden in their efforts to achieve cultural integration of young immigrants with the help of Sveriges Unga Katoliker (Swedish Young Catholics) organization within its own activities and by way of cooperation with parishes and national missions.

Transl. Magdalena Sjölie-Krzyżanowska

Keywords: young immigrants in Sweden, adolescence problems in emigration, cultural integration, multicultural environment

Nota o autorze: ks. dr Mariusz Chamarczuk SDB, dr socjologii, absolwent UKSW, członek Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, założyciel Salezjańskiego Ośrodka Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD), wieloletni pracownik Trybunału Biskupiego w Sztokholmie i duszpasterz polonijny. Prowadzi badania z zakresu historii oraz socjologii emigracji i procesów integracyjnych w Skandynawii.

Słowa kluczowe: młodzi emigranci w Szwecji, problemy dorastania na emigracji, integracja kulturowa, środowisko wielokulturowe